Issegling – en översikt

Finns is, vind och tid kan man segla på is på alla tänkbara och otänkbara sätt. Här beskrivs de vanligaste.

Skridskosegling

Skridskosegling är, som framgår av begreppet, segling i någon form med skridskor på fötterna. Så länge skridskor har funnits har man seglat med dem. De flesta som åkt skridskor har säkert njutit av att stå på skridskorna i medvind, eller på läns som seglarna säger, och kanske fällt ut jackan för att få bättre vindfång. Men detta fungerar bara i medvind. Vill man segla på skridskorna måste man ha segel som gör att man också kan segla snett emot vinden, eller kryssa. Det finns många varianter av segel för skridskoseglaren. I många fall används också specialskridskor som är förhöjda för att ge bättre grepp och styrförmåga. Det tävlas i alla nedan beskrivna former av skridskosegling. För mer information om detta och skridskosegling i allmänhet se www.skridskoseglarna.se.





Den klassiska skridskoseglaren använder ett s.k. draksegel. **Drakseglaren** står i lä (dvs. man lutar sig mot vinden) om sitt segel. Seglet får vara 8,8 m^2 och skridskorna 200 mm höga. Drakseglet går som snabbast ca 90 km/h.



Vingseglen är det snabbaste sättet att segla på skridskor och går över 100 km/h trots att segelytan vanligtvis endast är runt 4 m^2. Seglet är aerodynamiskt utformat och fungerar som en flygplansvinge där seglaren står inuti seglet för att minimera luftmotståndet. Seglet består av en front i hårdplast och segelduk i den aktre delen.

Kitewing är en modern form av segel där man hänger i seglet och gärna med hängsele. En mycket bekväm form som dessutom gör det är lätt att hoppa vilket man inte kan med något annat segel. Kitewingseglet kan användas med surfbrädor på vatten, skidor, skateboards, cykelkonstruktioner mm.



Kitesegling är en draksegling med långa linor. Kitesegling kan som kitewingsegling göras med flera olika typer av redskap/farkoster.



Issurfing



Här använder man windsurfingseglet på olika former av brädor, t.ex. skateboards eller surfingbrädor med medar. Gemensamt för alla dessa former är att man står på redskapet och hanterar windsurfingseglet för sin framfart. Brädorna kan se mycket olika ut. Det finns brädor/ice skateboards att köpa hos windsurfinghandlare och det är vanligt med egna konstruktioner/byggen.

Isjaktssegling



När man seglar isjakt sitter man ned i någon form av farkost med medar. Det finns olika klasser av farkoster, både s.k. typade så att man kan tävla på lika villkor, och fria, ”byggarklasser”. Det är oklart hur länge man har seglat på detta vis, troligen längre än målningen från 1674 (redskapet undertill visar styranordningen).

Klassiska isjakter



XV-jakten designades 1932 i Estland. Det är en strikt s.k. monotype klass, vilket innebär att den ser likadan ut idag som på 1930-talet, dock har man mer moderna material idag. Den har en rorsman och styrmed längst akterut och en gast längre fram som sköter skotningen. XV står för segelytan (15 kvm). Det tävlas internationellt i denna klass. En mindre variant är **X-jakten** (10 kvm) som det finns ett 20-tal jakter av, men som man sällan ser på isarna. Mer info www.monotype-xv.org.



DN-jakten är idag den internationellt största klassen. DN står för Detroit News som på 1930-talet utlyste en designtävling för isjakter. Den har 7 kvm segelyta och man seglar den liggande för att minimera luftmotståndet. Jakten styrs med en rorkult till frammeden. Den är lätt och seglar bra även i lätt vind. Mer info på www.dnsweden.se och m.facebook.com/groups/dnsweden.

Moderna isjakter

Isabellajakten konstruerades av svensken Bernd Stymer och har senare utvecklats av Bo Karlsson m.fl. i Södertälje. Konstruktionen utgår från idén att ”alla” skulle kunna bygga och segla isjakt. Den



liknar DN-jakten men den använder windsurfingsegel. Det är en typisk byggarklass och den har många olika typer (se bild). Den genomgående idén är en triangel med en med i vartdera hörnet och windsurfingrigg. Den styrs med antingen en rorkult eller med fötterna till frammeden. Segelstorleken kan variera från 4 – 12 kvm. Klassen är populär i Sverige och utomlands. Man tävlar inte officiellt i denna klass. Mer info www.isabellaisjakt.se.



Ice-Optimist är, som framgår av namnet, isjaktens motsvarighet till Optimistjollen. Jakten har Optimistsegel som är lite över 3 kvm och kroppen är en miniversion av DN-jakten. Den riktar sig till juniorer och tävlingar hålls för ungdomar upp till 17 år. Mer info idrottonline.se/SvenskaIceOptimistSallskapet-Issegling.



Klass III är en jakt utvecklad på 1990-talet från strandseglaren på hjul med samma namn. Den har drygt 7 kvm segel och väger ca 100 kg. Även i denna klass tävlas det internationellt. Mer info www.class3.net.

Blokart är en annan strandseglare som konstruerades i Nya Zeeland. Den är liten och lättransporterad med liten segelyta och kort bas. Säljs av Blokart Sweden. Mer info www.facebook.com/blokart.sverige.



Antika jakter



Nora från 1917 vårdas ömt av Stockholms Isjaktsklubb på Skraggen i Värtan, Djursholm. Jakten har 40 kvm segelyta, väger 1600 kg tom och har plats för åtta personer. Den seglar i farter upp emot 40 knop. Nora har en egen Facebookgrupp www.facebook.com/groups/150700305097194/ där information för de som vill åka med Nora finns. Klubben förvaltar också andra antika jakter som Örnen, Svanen och Viking.

På amerikanska östkusten finns ett antal bevarade antika jakter och dokumentation om dessa. Bl.a. denna skönhet med latinsegel som användes på medeltida båtar runt Medelhavet. Se t.ex. hudsonrivericeyachting.blogspot.se



Säregna jakter



Man kan förvänta sig nästan vilka konstruktioner som helst när man är ute på isarna. Erfarna isseglare har sett fantastiska saker! T.ex. en hybrid som kanske är tänkt att användas vid menföre, dvs. när isen varken bär eller brister. Eller så är den tänkt som extra säker när man är ute. Huruvida den fungerar förtäljer inte bilden…



Katamaraner är ju vanliga segelbåtar så varför skulle de inte fungera som isjakter? Nja, det ser inte ut att ha fungerat särskilt väl. Kreationen var nog tänkt att åka på snö eftersom den inte har några medar.



Den här jakten är en hybrid mellan isjakt och issurfing med sin breda bräda och fantastiskt stora segelyta! Det krävs nog många som burkar för att hålla den på rätt med!



På tvåmastade segelbåtar skiljer man mellan yawl och ketch, dvs om masten sitter bakom (yawl) eller framför (ketch) rodret (eller hjärtstocken om man ska vara noga). Den här varianten på enmastad isjaktsyawl är ganska unik och konstruktionen har väl inte slagit igenom i isåkarkretsar…

Men Anything goes! som vetenskapsfilosofen Feuerabend sa och denna skribent och isåkare hoppas på att se fler kreationer på isarna!

Bengt Gustavsson i november 2016